

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 12րդ շրջանի (96 օգոստոս) — 97 մայիս) բաժնորդագրին է 20 Փր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուել քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ Փր. հաշուելով և 1897 մայիս ամսին անդին չանցնելու պայմանով:

Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ԺԲ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 27

1896 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

1896 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 19 (2. 8.)

ՇԱՐՔ

Կը հրատարակուի յ. և Շրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վարդապետութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ առանձին միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մանուցման միջակ գիրը մասնաւոր կարծէ. 1 գլխագիր 2 տառգիր:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ԱՐՄԵՆԻԱ”

ԺԲ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1896 ՕԳՈՍՏՈՍ — 97 ՄԱՅԻՍ)

12րդ շրջանը կը սկսի 1896 օգոստոս ամսի 1էն և կը տևէ մինչեւ 1897ի մայիս ամսի 31ը:

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի ազատութիւն մտնելն արգելուած չէ, ամբողջ շրջանի բաժնորդագրին է 20 Փրանգ որ անկարողները կրնան իրենց գիրքով իրեն համեմատ մաս առ մաս ալ վճարել 5 կամ 10 Փրանգով, ամբողջ 2½ Փրանգ հաշուելով, և երբ այս 12րդ շրջանի համար իրենց մաս առ մաս վճարածի ամբողջ գումարը հասնի 20 Փրանգի, այդ ժամանակ ամբողջ 12րդ շրջանի (1896 օգոստոս — 97 մայիս) բաժնորդագրին վճարած կը համարուին:

Իսկ անոնք որ բաժնորդ չեն գրուիր ամբողջ շրջանին համար, ամսական 2½ Փրանգ հաշուելով կըրնան բաժնորդագրուել քանի ամսի համար որ ուզեն:

Թէ՛ օգոստոս ամսին, թէ՛ սեպտեմբերին և թէ՛ նոյեմբերին սկսելով բաժնորդ եղ զինքը հաւասարապէս կը պարտաւորին 20 Փրանգ վճարել մինչեւ 1897 մայիսի վերջը բաժնորդագրուելու համար: Ուստի բաժնորդ գրուելու ուշացողները դուրսնց կորսնցունեն սեպտեմբերի թիւերն ալ ըստանալու առաւելութիւնը որովհետեւ մենք որչափ բաժնորդ ունենանք արձանագրուած, անոր համեմատութեամբ կը տպենք թերթերը և աւելի թերթ չառ չմնար մեզ մօտ:

Օգոստոսի թիւերն սպառած են արդէն:

«Արմենիայի Օժանդակներին» իրենց ստացած թերթէ զատ՝ որի բաժնորդագրին 20 Փրանգ է, ուրիշների համար քանի թերթ որ ուզեն, իրենց Օժանդակներին լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և առանց ուրիշ հասցէ մը վրան գրուելու կը ղրկուի, ամբողջ շրջանին համար 10 Փրանգ և կամ ամսական մէկ Փրանգ բաժնորդագրին հաշուելով:

«Արմենիայի Օժանդակութեան» կանոնադրերը կը ղրկուի ցանկացողներին:

ԲՈՎԱՆԴԱՊՈՒԹԻՒՆ

Նամակ թիւարկուեց (Կ.պօլիս). — Մեծ տիրութիւնները եւ թիւարկուեց. — Թիւարկուեց բարեկարգութեամբ. — Գաղութի խորհրդակցան և Ն. Մուսոյի եւ իշխան է. է. Ուստումսկոյ այցելութիւն Ս. Էջմիածին. — Վանի կոտորածը. — Հայաստանի խնդիրը Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին մէջ. — Ամերիկայի ղրկուած զաղարկան Հայերը. — Յուստան ապաստանած Հայերը. — Պուլկարի ապաստանած Հայերը. — Տեղական. — Նամակ Պուլկարի ափսոսանք. — L'Avenir լրագրի. — Թիւարկութեան հայ պաշտօնեայինքը եւրոպայի մէջ. — Հեռագիր Յուստանէ. — Թիւարկութեան լուրեր. — Արտասահմանի լուրեր. — Մանուցումներ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒԻՐԳԻՄԷՆ

Կ.պօլիս, 12/24 հոկտ. 96

Երկու օր է որ Ունճեան Արիկ է. ֆէնտին դատապարտուեցաւ 3 տարի բերդարգելութեան:

Բոլոր Պօլիս խորապէս ցաւած ու զգածուած է մեծ ծերունիի այս բանտարկութեանը համար:

Վճիռը որ գլխաւորապէս թերթական ժամը 2ին՝ արձակուեցաւ դատարանի աղտոտ բեմէն, թիւրքերն իսկ խօսողականեցան թէ անարդար էր:

Եւ դատարանին մէջ տեսայ թիւրք խմբակներ որոնք կըսէին թէ մենք որ քիչ չառ դատելու կարողութիւն ունինք և միւսիման ենք, այս վճիռն անիրաւ (հազգաւրդ) էր:

Հէգ ծերունին մութին մէջ առաջ նորդուեցաւ բանտը, իր տեսէն տա նկով թիւրք ունկնդիրների արգա. հատանքը և իր ազգակիցների արտասուքը:

Պատրիարքական ընտրութեան կայսերական իրաւունք նախնութեան օր եկաւ պատրիարքարան և այսօր դուրս եկաւ պատրիարքարան ժողովը ընտրութեան եղանակը որոշելու համար:

Կը յուսացուի որ յաջորդ ուրբաթ օր կարելի պիտի ըլլայ Ազգային ժողովի գումարել:

Այսօր բանտէն դուրս եկաւ հայ օրիորդ մը որուն հետ կէս ժամու չափ տեսուեցայ: Իր նկարագրութիւն անբացատրելի է. կըսէ թէ 50ի մօտ

Հայ կին կայ ձերբակալուած, 80 տարեկան ծերունիին սկսեալ մինչեւ 5 տարեկան հայ աղջիկը:

Տառապանք, չարչարանք ու զրկանք. այս է Հայուն ներկայ ճակատագիրը: Տուն մը չկայ Կ.պօլիս որուն մէկ անգամը կամ փախած և կամ բանտարկուած չըլլայ:

Կրկին սկսաւ Հայերուն արտասահման գաղթելու արգելքը:

6 հոգիէ մասնախումբ մը սկսած է գումարուել, որ իրեն ներկայացող ճանքորդներուն հետ նախ ազնուութեամբ վարուելով կը սկսի համոզել որ չգաղթեն և եթէ անկարելի ըլլայ զիրենք համոզել, հաստատուն երաշխաւոր մը կը պահանջեն, նորէն օսմանն երկիրը չմտնելու համար:

Այս մասնախումբն է որ պիտի քննէ նաեւ գաղթող այս Հայերը ուրոնք նորէն Կ.պօլիս դառնալ կուզեն:

Հայ բեռնակիր և կամ գաւառացի հայ պաշտօնեայ գրէթէ չկայ. Հայուն հաց չմնաց Կ.պօլիս մէջ:

Արտասովոր դատարանը որ սկսած է գումարուել, ամեն օր 4-5 Հայ կը դատապարտէ մահուան:

Մեծ է կսկիծը որ կը տիրէ բոլոր հայ ընտանիքներու մէջ:

«Փոնչ» թերթին ալ սկսած է աղտոտութիւններով լեցունել իր էջեր: Բարոյական արգէն չունին պատուի գիտակցութիւնն ալ կը պակսի իրենց: 5 զրուշի համար Ազգը ծախելէ չեն քաշուիր: Նախօրը շաբթունան թիւերէն մէկուն մէջ դրած էր Վեյս. փառ Հայրապետին համար «Էջմիածնայ կաթողիկոս խորհման էֆէնտին» և այլն:

Տեղապահին ետեւէն՝ որ կառքով կերթեւեկէ, սկսած են այս շաբթու 4 ձիաւոր երթալ: Չգիտցուիր թէ ինչո՞ւ այս նախազգուշութիւն. կերելի թէ աստիկանութիւնը կուզէ զինք արթննալ վիճակի մը մէջ ցոյց տալ:

ՖԻԿԱՐՈ

Մեծ Պետութիւնները եւ թիւարկութեան

Կ.պօլիս կը հաղորդեն Ղոնտոնի թիւարկութեան թէ ֆրանսական և անգլիական դեսպանները կը ջանան որ Մէրսինացի երկու Հայերի դէմ վրձ-

ուած մահի պատիժը մեղմացունեն: Ստոնցմէ մին պատժուել է պարզապէս անոր համար որ Մէրսինայի Առաջնորդին և ֆրանսական հիւպատոսին միջեւ թարգմանի պաշտօն վարէր է:

Առաջարկութիւն եղած է որ օսմանն Հանրային Պարտքի վարչութեան մէջ ուսու պատուիրակ մը գտնուի որով վեց մեծ տէրութիւններն ալ իրենց ներկայացուցիչներ ունեցած կը լինին այդ խորհրդի մէջ: Մինչեւ այժմ Ֆրանսայի, Անգլիայի, Իտալիայի, Աւստրա-Հունգարիայի, Ալմանիայի և Օսմանեան կայսրութեան պատուիրակները կային Պարտքի վարչութեանը մէջ և ատոնցմէ զատ թերթական երեք ուրիշ պաշտօնեայնէր ալ:

Անգլիայի պատերազմական նախարար մարքիզ Լանստօուն չորեքշաբթի գլխաւոր լիտա խօսած ճառին մէջ մի ակարկութիւն արաւ նաեւ թիւրքերի գործերին վրայ Ազգուս. պէս դէմ խօսեցաւ Անգլիայի առանձին միջամտութեան գաղափարին և ազդարարեց որ եթէ անկարելի բանը կարելի համարել վ. հայաստան. իր այդ տեսակետով տուած խորհուրդները ընդունուին, կառավարութիւնը պիտի ստիպուի զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորել դարձունելու խնդիրը մէջտեղ բերել:

ԹԻՒՐԿԱՆ ԲԱՐՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Figaro լրագիրը Կ.պօլիսի իր թղթակցէ տեղեկութիւն ստացած է թէ Սուլթանին ընդունած բարենորոգումները ուրեք մօտերս հրատարակութեան պիտի տրուին, հետեւեալ կէտերէն կը բաղկանան:

1. Նախարարութիւնը պիտի վերակազմուի:

2. Չորս նախարարական պաշտօններ (արտաքին գործերի, հանրային շինութիւնների, հողագործական և երկամասկան) պիտի յանձնուին քրիստոնեայնների, որոնցմէ 3ը Սուլթանի հպատակներէն պիտի լինին. իսկ մէկը որ թերթական երկամտեք կարգի կանոնի դնելու պաշտօնը պիտի ունենայ, մի Ալեքսանդրի պիտի լինի: Խօսք կայ թէ մի Ֆրանսացի կամ Աւստրիացի կը լինի:

3. Ամբողջ տէրութեան մէջ խառն օստիկանութիւն սը պիտի կազմուի, այսինքն բաղկացած մահմետականներէ և

քրիստոնէայեանք, իւրաքանչիւր տեղի մասնատական ու քրիստոնէայ ժողովրդի թուին համեմատութեամբ :

4. Այն բոլոր վիճակներէ մէջ որոնց ժողովուրդը խառն է, քրիստոնէայ մուս- վիւններ (կառավարչի օգնական) պիտի գրուին : Իսկ այն վիճակներէ մէջ ուր քրիստոնէայ ժողովուրդը մեծամասնու- թիւն կը կազմէ, վախները (նահանգա- պետ) քրիստոնէայ պիտի լինին : Մինչեւ հիմա մէկ քրիստոնէայ վալի միայն գրուած կայ. այն է յուսէզզի Սաւա փաշան որ քանի մը տարի առաջ Արշակազգոսի (Ահմետ, Միտիլի, Քիոս, Հոռոս և այլն կղզիներ) վալի կարգուեցաւ. հաշուին մէջ չէ կրէսէ կղզին որ առանձնաշնորհ- հալ նահանգ մ է :

5. Կայսրութեան բոլոր գաւառները ընդհանուր խորհուրդներ (ժողով) պիտի հաստատուին, մասնատական և քրիստո- նէայ անդամներէ բաղկացած և տարին 40 օր նիստ պիտի անեն : Այդ խոր- հուրդները որոշումներ Պետական խոր- հուրդի հաճութեան պիտի ենթարկուին :

6. Նախագահութեան գրութիւ- նը պիտի ջնջուի : Մամուլին վրայ նոր օ- րէնք մը պիտի պատրաստուի և լրագիր- ները պիտի պարտաւորին այդ օրէնքի համաձայն վարուիլ :

ԳՕՂՏՏԻ ԽՈՒՆԴՐԵԱԿԱՆ Ա. Ն. ՄԱՍՈՒՈՎԻ
ԵՒ ԻՇԽԱՆ Է. Է. ՌԻՒՍՍՈՒՍՈՎԻ
ԱՅՅԱՆՈՒԹԻՒՆԸ Ի Ս. ԷԶՄԵՍՏԻՆ

Էջմիածնի պաշտօնական քերթին Ա- րարատի, սեպտեմբերի ամսաթուին մէջ հրատարակուած է հետեւեալը :

Ամսոյս 14(26)ին յաբաթ օրը վե- հափառ Հայրապետը հեռագիր ստա- ցաւ օտար դաւանութեանց վարչու- թեան տեսուչ գաղտնի խորհրդական պ. Ա. Ն. Մոստովկին, որ արդէն ժա- մանել է Թիֆլիզ և յոյս ունի երեք շաբթի կամ չորեքշաբթի ներկայա- նայ Նորին սուրբ Օծութեան Էջմիած- նում : Եւ այն օրը հեռագիր ստացաւ և վրաստանի ու իմերէթի առաջնորդ- բարձր սրբազան Գեորգ արքեպիս- կոպոսից, որ բարձրաստիճան հիւրերն այցելութեան գալով Նորին Սրբազնու- թեան միասին գնացել են ի տես վան- քի մայր եկեղեցու, ներսիսեան հոգե-ւոր դպրանոցին և փակուած Գայիա- նեան ու Յովնանեան դպրոցներին. ապա սրբազան առաջնորդը փոխ այ- ցելութեան գնալով կիւրակէ օրուան ճաշի է հրաւիրել Պետերբուրգից ժա- մանած հիւրերին, որոնց սեղանակից պիտի լինին վարչական բարձրաստի- ճան անձինք և անուանի քաղաքա- ցիք : Պարոն Մոստովկին ու իշխան Ուխտումսկին կիւրակէ գիշեր Թիֆլի- զից ուղեւորուելով՝ երկուշաբթի երե- կոյեան հասնում են Երևան, ուր ընդ առաջ էր ուղարկուած վեհափառ կա- թողիկոսի կողմից Գեր. կարապետ եւ պիսկոպոսը :

Երեքշաբթի ժամը 10ին Երևանից ելնելով՝ Ս. Էջմիածին հասան ժամը 11ին : Դրսի դարպասի առաջ վեհա- փառ կաթողիկոսի կողմից ողջունեցին հիւրերին Գեր. Գրիգոր սրբազան և բարձր. Նահապետ վարդապետը, ու- ընց ուղեկցութեամբ մտան նոքա Մայր Տաճարը և ծունգ խոնարհելով համբուրեցին իշխան սեղանը : վեհա- րանի արտաքին դահլիճում ամբողջ

եպիսկոպոսական դասը ի միասին ըն- դունեցին հիւրերին, որոնք ապա ծաղկեայ այլանն անցնելով Նորին Օ- ծութեան աջն առան : Առաջին տե- առութիւնը մօտ մի ժամ տեւեց, ապա հիւրերը ցանկացան դիտել վանքն ու ճեմարանը :

վեհափառից իջնելով պ. Մոստովկին ցանկացաւ Գերապ. Երեմիա սրբա- ղանին այցելել, որովհետեւ մայրաքա- ղաքում թագադրութեան միջոցին խոստացած էր նրան Ս. Էջմիածնում այցելելու կարճատեւ այցելութիւնից յետոյ հիւրերը դիտեցին ներսիսեան լիճը, նոր թանգարանը, ս. Գայիանէի վանքը, անտառը և ապա գնացին ճե- մարան :

Ճեմարանի բակում հիւրերին ըն- դունեցին տեսուչն ու իւր օգնականը և առաջնորդեցին դէպի հանգիստարան, որի մօտքի առաջ ուսուցիչները ժո- ղովուած էին : Մի առ մի ուսուցչաց հետ ծանօթանալուց յետոյ մտան գահիճ և սկսան աշակերտներին ու- սերէն հարցուփորձ անել. առանձնա- պէս տաճկահայ և պարսկահայ աշա- կերտներին էին դիմում, որոնց պա- տասխաններից և գոհ մնացին : Աշա- կերտները երգեցին « Տէր պահա՛ » քառաձայն : Ժողովուելով խորհրդա- րան աւելի եւս մօտիկից ծանօթացան ուսուցչաց հետ, ապա դիտեցին մա- տենադարանը և դասարանները մըտ- նելով՝ կրկին սկսան հարցուփորձ ա- նել : Դասարաններից ելնելով՝ դիտե- ցին ննջարանը և գոհութիւն արտա- յայտելով հեռացան :

Ժամը 2ին վեհափառում հանդի- սուոր նախաճաշ էր պատրաստուած, որին ներկայ էին սինօդական հարք և եպի-կոպոսական դասը :

Նախաճաշի ժամանակ Նորին վե- հափառութեան առանձին սեղանին սպասաւորում էր Կորին աբեղան, իսկ Նահապետ և Աշոտ վարդապետնե- րը յոանկայս սպասում էին վեհա- փառի հրամաններին : վեհափառ Հայրապետը բաժակն առնելով առա- ջարկեց ՆՈՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆՑ ԹԱԳԱՌՈՐ ԿԱՅՍԵՐ ԵՒ ԿԱՅ- ՍՐՈՒՀՈՒ կենացը. ապա գաղտնի խորհրդական պ. Մոստովկին խմեց ա- մենայն Հայոց Հայրապետի կենացը. Բարձր. Սուքիաս սրբազանը պ. Մո- ստովկին կենացը. Գեր. Սարգիս սրբա- ղանը իշխան Ուխտումսկու կենացն և ապա կրկին պ. Մոստովկին սեղանակից ս. հարց կենացը :

Նախաճաշից յետոյ պ. Մոստովկին ու իշխան Ուխտումսկին բաւական ժա- մանակ հանգստանալուց յետոյ հրա- ժեշտ տուին խոստանալով միւս օրը վերադառնալ և շարունակել բանակ- ցութիւնը :

Յաջորդ օրը Երևանում Գերա- պետի փոխանորդին, Տ. Ներսէս սըր- բազանին, այցելելուց յետոյ, պ. Մո- ստովկին և իշխան Ուխտումսկին հարե-ւանցի ծանօթացել էին թեմական դպրոցին, ուր դասերը դեռ չէին ըս- կուած :

Կէս օրից յետոյ ժամը 2ին հիւ- րերը կրկին ժամանեցին Ս. Էջմիածին և անմիջապէս ընդունուելով Նորին

վեհափառութիւնից, լսեցին Նորին Օծութեան բոլոր բացատրութիւն- ներն ու կարծիքները կարեւոր խըն- դիրների մասին : Բացի երկրորդա- կան խնդիրներից բանակցութիւններ տեղի ունեցան երկու շաա կարեւոր խնդիրների մասին. Նորին վեհափա- ռութեան տուած բացատրութիւններն այս առթիւ պարզեցին խնդիրները և պ. Մոստովկին խոստացաւ Նորին վե- հափառութեան հայեացքներն ու ցանկութիւնները հասցնել ուր հարկն է :

Ունկնդրութիւնն աւարտուելուց յետոյ հիւրերն այցելեցին սինօդի շէնքը, տեսան թանգարանը և մա- սանց խորանը, համբուրեցին ջերմե- ռանդութեամբ ս. Լուսաւորչի աջը և դարձան վեհափառ, ուր թէյ վայե- լելուց յետոյ Նորին վեհափառու- թեան օրհնութիւնն առան և ուղեւո- րուեցան Երեւան :

ՎԱՆԻ ԿՈՅՈՐԱԾԸ

Արմենիայի վերջնութեւ թուով հրատարակած էինք որ «Տէյլի Նիւս» մի հեռագիր ստացած է թէ վանի մէջ մի սոսկալի նոր կոտորած եղեր է : « Մօրինիկ Բօսթ » կըսէ թէ իր ստացած տեղեկութիւններ չեն հաս- տատել « Տէյլի Նիւս » այդ լուր :

Թերեւս բուն իրողութիւնը վանի մեր թղթակցի տուած տեղեկութիւն- ներն են որոնք հրատարակուած են արդէն Արմենիայի հոկտ. 17ի թուին մէջ, եթէ այնուհետեւ չէ պատահած մի կոտորած որ հաւանական կը թուէր :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ ՅՐԱՆՍԱԻ ԵՐԵՎՈՒԹԻԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Երեսփոխանական ժողովը իր նիս- տեր վերսկսաւ երեքշաբթի օր :

Օրակարգը որոշուած ժամանակ, արտաքին գործերի նախարար Տ. Հա- նօթօ յայտարարեց թէ Հայաստանի կոտորածներին վրայ Տ. Տընի Գօշէն և Տ. Լըմիր (աբայ) երեսփոխանների հարցապնդմանը պիտի պատասխանէ առաջիկայ երեքշաբթի օր (նոյ. 3) ժո- ղովի բեմէն որով ամենքն ալ պիտի կրնան իմանալ թէ Յրանսալի նշ կրցած է անել այս խնդրի մէջ և ի՞նչ ուղ- ղութեամբ կուզէ շարունակել :

ԱՄԵՐԻԿԱ ՂՐԿՈՒՄԾ ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԸ

Նիւ Եորքէն կը գրեն մեզ :

«Քրիստոնէայի չէրըլ» լրագիրը իւր հոկտ. 14 թուահամարին մէջ կը յայ- տարարէ թէ քանի մ'օր առաջ իւր պաշտօնասարահին մէջ հետեւեալ ան- ձերէ ժողով մը գումարուած էր. փրկութեան զօրաց (Salvation Army) հրամանատար Պուլթ. Թըրքըրը, Տի- կին Պուլթ. Թըրքըրը, միեւնոյն բա-

նակին գնդապետ Հիկկինս և տեղակալ Լըուիս, Քրիստոնէայ Տիկնայց Ժուժ- կալութեան Միութեան (W. C. T. U. որոյ նախագահն է Մարտէյլի գաղ- թական Հայոց ծանօթ Օր. Յրանսիս Ուիլարտ) միջազգային պատուիրակ- ներն Տ. Պուլթըրը և Տիկ. Անտ- րիւս, Սէյլանի ծանօթ առաքելուհին Օր. Մ. Լայն, Արթ. Յ. Տ. Կրին, « Քրիստոնէայի չէրըլ » արտօնատէրն և օգնական խմբագիրն, որոց մէջ ներ- կայից համաձայնութեամբ, կարգա- դրուած է որ Նիւ Եորք եկող նորեկ Հայ թշուառ գաղթականները (եթէ Էլլիս Այլընտի վարչութիւնը արտօնէ իրենց ցամաք ելլելուն) առժամանա- կեայ կերպով պիտի ղրկեն Նիւ Եորք քաղաքին մօտ Սէյլիշըն Արմիի (Փըր- կութեան բանակի) ագարակը, ուր պիտի մնան, մինչև որ իրենց մեծարարիկ եղողներուն գործ մը գտնուի և մնա- ցեալները ուղարկուին Հարաւային Քալիֆօռնիա, ուր Օր. Մէյրի և Մարգարիտ Լայթհ Նուիրած են 350 ագր գետին, 7,000 տոլար արժողու- թեամբ. այդ գետնի վրայ պիտի աշ- խատցունեն Հայերը, հայկական նոր գաղթականութիւն մը հաստատելով այնտեղ : Կարելի է որ շատ տարիներ անցնելէ վերջ այդ Հայոց մնացորդ սերունդը բարգաւաճ գաղթականու- թիւն մը կազմէ այդ կոյս երկիրներու մէջ, բայց արդեօք Հայութիւնն ալ պիտի կրնա՞ն պահպանել հոն, այդ տարակուսելի է. քանի որ Հայութեան շրջանակներէ այնքան հեռի կը դըր- կուին, որով և զուրկ հայկական ամեն միջնորդութիւններէ, ի՞նչը պիտի կրնայ հայութիւնը կանգուն պահել օտարի ոտնձգութեանց և Հայոց օտա- րամոլութեանը դէմ : Միւս նորեկ- ներն եւս առ հասարակ անգործ և անդրամ կը պտըտին. քանիներն հա- ցակարօտ և հիւանդ ըլլալով՝ ուրիշնե- րու օգնութեամբ կապրին :

— Նիւ Եորքէն եկած մի հեռա- գիր կըսէ թէ այս երկուշաբթի օր Նիւ Եորքի մէջ մի միթինկ գումա- րուեր է ուր մի որոշում տուած են յոյս յայտնելով թէ Ամերիկա ապաս- տանող Հայերը սովորական գաղթա- կանների կարգը չեն դասուիր և խնդրելով որ Միացեալ Նահանգների կառավարութիւնը խաղաղասիրական միջոցներ գործադրէ եւրոպական տէ- րութիւնները համաձայնեցունելու և թիւրքիսի ստիպելու համար որ կո- տորածներին վերջ տայ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԱՊԱՍՏԱՆԱԾ ԶՅԵՐԸ

L'Avenirի հոկտ. 15ի բուկն կը քա- ղենք.

Աթէնք և Բիրէ ապաստանած Հա- յերի թիւը, մեր ստացած տեղեկու- թիւնների համեմատ, 1200ի չափ կը լինի : Մեծ մասով գործաւոր դասա- կարգէն են : Այդ թշուառներէ շա- տեր որոնք դեռ աշխատանք գտած չեն, առ այժմ կը պատսպարուին Քրիստոնէայի շրջակայները 50ի չափ վը- րանների տակ որոնք պատերազմա- կան նախարարը բարեհաճած է տալ

L'Avenirը հոկտ. 24ի թուին մէջ
ալ նկատելով որ ցուրտ եղանակն ըս-
կած է և այդ թշուառները վրանաքնակ
կեանքը կրնայ վտանգաւոր հիւան-
դութիւնների պատճառ դառնալ, նը-
կատելով նաեւ որ անգլիական գես-
պանատան և մասնաւորներին տուած
նպաստները չեն բաւեր այդ խեղճերի
կեանքը պահովելու, յոյս կը յայտ-
նէ թէ յունական կառավարութիւնը
որ վնասան հիւրընկալութիւն մ'ա-
րած է Հայերին, խորհրդարանին դի-
մելով մի գումար քուէարկել կուտայ
Հայերին օգնելու համար :

« Տէյլի Մէսէնճըր»-ին հաղորդած
են լոնտոնէն հետեւեալը.

Արտաքին գործերի նախարարութիւնը կը թոյլատրէ անգլիական հիւպատոսներին որ պուլկար նահանգապետներին հետ գործակցին և տեղական մասնաժողովներին մասնակցին նպաստներ բաշխելու համար։ Ընկալման թիւերը դժբախտաբար չեն թոյլ տալիս ինքեղի Ֆրանսական և ռուսական կառավարութիւններէն որ իրենց հիւպատոսները թոյլատրեն այս բաշխման գործի օգնելու։

Բ. Դուռն այս վերջերս նորէն խնդրած է պուլկար կառավարութեանէն որ ալ չհաճի Հայերին այսուհետեւ Պուլկարիա գաղութելուն և խիստ միջոցներ ձեռք առնէ իշխանապետութեան մէջ ապաստանած Հայերին դէմ որոնք, թիւրք կառավարութեան կարծիքով, գրէթէ ամենքն ալ քաղաքական մասնաժողովների անդամներ են, Պուլկար կառավարութիւնը պատասխաներ է թէ իշխանապետութեան մէջ գործադրուող օրէնքներին համաժատ չէր կրնար արգիլել Հայերին իր երկրէ ներս մտնելը երբ օսմանեան կանոնաւոր անցաթուղթ ունէին ձեռքերնին, Աւելորդ չեն համարեր հասկցունէնաւ թիւրք կառավարութեան թէ Հայերի գաղութը չատ ալ հաճելի բան մը չէր լիներ անշուշտ պուլկար կառավարութեան քանի որ եկողները ապրելու միջոց չունին և բռն կը լինին տէրութեան : Այն առարկութիւն թէ այդ մարդերի մեծ մասը հայկական մասնաժողովների անդամներ են, ճիշդ չերեւիր ինչ որ ալ լինի, պուլկարեան իշխանութիւնները կարող են արգիլել եթէ հայ յեղափոխականները յեղափոխական ռեւէ գործ անեն Պուլկարիաի մէջ :

է, ձերբակալելու համար 16 Հայեր ու
րոնք Վառնա կերթային. բայց նա
ւապետը ըէվօլվէրը քաշելով սպառ-
նացեր է կրակել ոստիկաններին վը-
րայ եթէ համարձակին սանդուղին
վրայ ոտք դնել շողենաւն ելնելու հա-
մար. Ոստիկանները չեն պնդեր և հե-
ռացեր են :

Մեր ընթերցողների յայտնի է որ հոս ապաստանող Հայ դադթականները Մարսէյ քաղաքի կողմէն շնորհուած Օսթիա տը Շարիթէի մէջ տեղաւորուած են ուր իրենց ամեն օր երկու անգամ մի համեստ ճաշ ալ կը տրուի, ֆրանսական կառավարութեան, տեղիս հայ դադութին և Սէլվիշըն Արմիի Անդլիաէն ղրկած պատուիրակների աջակցութիւններին շնորհով :

Այս մարդասիրական նպատակով
կազմուած նոր յանձնաժողովին մէջ՝
որ արդէն սկսած է դիմումներ անել
Մարտէյլցիներէ գթութեանն ու ա-
ռատաձեռնութեանը, ամեն դաւանու-
թենէ Ֆրանսացիներ իրենց ներկա-
յացուցիչներ ունեցած են. անդամակ-
ցած են Հրեայների մեծ բաբբին, մի-
քանի բողոքական հովիւներ, կաթողիկ-
եկեղեցականներ, Յոյների վարդապե-
տը ինչպէս նաեւ հայ գաղթական-
նութեան հովիւը և մի քանի հայ վա-
ճառականներ :

Շոգեհաւ. Carl Ludwig, 9/21 հոկ. 96
վրեննական ուղեւորութեանս ձեռ-
նարկած լինելով Դանուբ գետի աւառ-
րիական գծով, որոշած էի յօժարա-
ւոյթ այցելել Դանուբեան 1.2 հա-
յաբնակ քաղաքները : Առիթէն օ-
գուտ քաղելով՝ հարկ կը համարիմ
Արմէնիայի պուլկարահայ ընթերցո-
ղաց հաղորդել մի անախորժ գէպը,
ու՛մ ականատես եղայ անձամբ ի Սի-
լիստէ :

Ի ժամ 11, ուրբաթ գիշեր, հոկտեմբեր 5ին Սիլիստրէի նաւամատոյցն կը ժամանենք և գիշերն Hôtel d'Orient պանդոկին մէջ կանցունենք։ Կիւրակի օր եկեղեցի կերթանք ծառնօթի մը հետ։ Դաղթական Հայոց խումն բազմութիւն մը կար անդ։ Մեր եկած ժամուն հանգիստ տես կը լինինք սա անախորժ տեսարանին։

րապէս հրաւիրեալ ձայնաւորն ան-
քաղաքավարօրէն կենթարկուի նա-
խանձու հրապարակային յանդիմա-
նաց : Զայնաւորը քաղաքավարու-
թեամբ տեղի կը տայ այս սանձարձա-
կութեան : Երբ դարձեալ կը սկսի ձայ-
նել, այս անգամ « Ամենայնի »ն, կրկին
նոյն կամուսականոռքեանն կը դիմէ յի-
շեալ կամապաշտ տիրացուն... : Զայնա-
ւորն յայնժամ դասէն դուրս կեննէ
համեստաբար, որոյ մասնագէտ-ձայ-
նաւոր լինելն ի վերջոյ կիմանանք, որ
և պաշտօնավարութիւններ ունեցած
է ի Պուլքրէշ և այլ քաղաքներ :

կը հետաքրքրուիմ իմանալ թէ
 ո՞վ է այս տիրացուն, որ տեղւոյն վար
 ժապէտն ալ լինելու զժաղդուծիւնն
 ունի եղեր : Ասի՝ կը յարէ խօսակիցս
 Զմիւռնիացի հասնրսճանօր Ղուկա
 փափաղանի թատերախմբին անդա
 մակցող պարող դերասաններէն մին է
 եղեր, որք Պրակարիոյ և Ռոմանիոյ
 մէջ աստանդական ներկայացումներ
 տալով, ի վերջոյ կը բաժնուի իրար
 մէ և կը մնան ի հրապարակ իրեն
 թափառողներ : Նախապէս Սիլիստրէ
 ալ կը գայ յիշեալ խումբն, տալու հա
 մա՝¹² ներկայացումներ :

Վերոյիշեալն՝ մին ի նոցանէ, կը
կրկնէ խօսակիցս, 1894ի աշուն կը գա
ի Սիլիստրէ և չնչին ամսականով մը
գոհացում՝ կը յայտնէ ստանձնելով
համար մի առաջարկ՝ որ եղած է ի
րեն. տիրացուութիւն և պատուելիու
թիւն (վարժապետութիւն) միանգա
մայն : Շատ մօայլ գոյնեւոյ ներկա
յացուցին ինձ այս տիրացու պատուե
լին... Երկու տարիէ ի վեր, ասացի
ինձ, ոչինչ ուսուցած է տղայոց : Սի
լիստրէի Հայք, ուրեմն, անհոգացած
կը լինին իրենց համարին զաւակա
դաստիարակութիւնն, իրենց վարժա
րանն յանձնելով այսպիսի մը ձեռք...
Եւ օտար այցելուն, անտարակոյ
դժգոհ կը յիշեն՝ երբ պատեհու
թեամբ այցելէ Սիլիստրէն, իրեն հե
տանելով վատ տպաւորութիւններ
Այս ամենն կը յանձնարարենք ձեր
մօպէս հոգաբարձուաց լուրջ ուշադ
րութեան և նկատառութեան :

Այսպէս, կը մտածեմ՝ իւրովի, երբ
Պուկկարաչայք կը յանձնեն իրենց
վարժարաններ այսպիսեաց ձեռք, ո
որք թատրոնի բեմին աշակերտներ
եղած են և ոչ մանկավարժութեան որ
պէս զի կարենային լինել և մանկա
վարժներ, այսպէս՝ կը կրկնեմ՝ Պուկ
կարաչայոց մատաղ սերնդեան դաս
տիարակութիւնն շատ անխնամ, ան
հոգացեալ վիճակ մ'ունեցած կը լի
նէր։ Արդեօք ի՞նչպէս են Ռուսճուգ
Շումլայի և Պուկկարիոյ այլ քաղաքա
հայ վարժարանաց վարժապետներն
Սոյնպիսի ապիկարա՞ց, մռայլ գոյնե
կրող անձա՞նց ձեռքն յանձնուած են
արդեօք իրենց վարժարաններ։ Եթ
արդարեւ այսպիսիք են իրենց վար
ժապետք, բի՛ւր ամօթ, որ տակաւի
ասպարէզ կը տան այսպիսեաց և կ
թողուն իրենց զաւակներ թունաւ
րուիլ նոցա պէսպէս պակասութիւ
ներով...

2) վկայական բարի վարուց և 3) վրկայական բարի ծառայութեանց: Երբայ վկայականներն ունեցող մի ոմն իրենց կը ներկայանայ, թող վստահ լինին իրենց ընտրութեանը մէջ: Ի վերայ սոցա՝ Պուկարիոյ հայ վարժարանաց հոգաբարձուք, ի հարկէ, կուսնենան իրենց վարժարանաց համար միօրինակ ծրագրեր՝ տեղւոյն պահանջից համաձայն, և կը յանձնեն զանոնք ծրագրոյն համապատասխան գիտութիւն ունեցող, ձեռնհաս և հարկեղած վկայականներն ունեցող անձանց:

Այժմ՝ Պուլկարիա գաղթողներու
մէջ, կը լսենք, վարժապետներ եւս կը
գտնուին։ Հատ այսմ պէտք է որ
ընտրութիւններ լինին անոնց մէջէն,
ի հարկէ ձեռնհասութիւն ունեցողներ,
ըէն, և սոյնպիսեաց ձեռք յանձնեն,
ազատեն հոգաբարձուք այս վիճակն
ունեցող վարժարանները։

Զեզ զը դիմեմ այս գրութեամբ
 Իբրեւ ուղեւոր. ակնատես, ո՛ր Պուլ-
 կարահայք : Զե՛զ , հոգաբարձու-
 նե՛ր , ձե՛զ, զդոն երիտասարդնե՛ր,
 որ յանձն առած էք փափկադոյն
 պաշտօնն և ծանր պատասխանատուու-
 թիւնն՝ ուղղելու ձեր մատաղ սերն՝
 դեան դաստիարակութիւնն, որ ձեր
 գոյութեան՝ մահու և կենաց խնդիրն
 է . յաւէտ : Օ՛ն փութադէք...

L'AVENIR ԼՈՒԳԻԸ

Աթէնքի մէջ սկսուած է ֆրանսէ
ընէ կիսաշաքաթաթեքի մը հրատա
րակուիլ L'Avenir անուն որի տէր է
տնօրէնն է Տիար Կ. Տաքէս :

Իր սիւնակներ նուիրուած են
մասնաւորապէս Արեւելքի գործերին

L'Avenirի տնօրէնը, թէ՛ իբրեւ
հայ գրադէտ մը և թէ՛ իբրեւ օսմ
պետական պաշտօնեայ մը, հանրածա
նօթ մէկն է ։ Երբեմն Աթէնքի և Բի
րէի օսմանեան հիւպատոսն էր ուրկ
հեռացուց զինք թիւրք կառավարու
թիւնը, իր յանցանք իր հայութիւն
լինելով ։ Եթէ մեր ունեցած տեղե
կութիւններ սխալ չեն, վերջերս Հո
լանտաի և Շուէտ-Նորվեգիաի օսմա
նան դեսպանութեան խորհրդական
շշանակուած էր. բայց ինչպէս կերեւի
Տաքէս էֆէնտին լաւագոյն համարա
է այժմ օսմանեան պաշտօնավարու
թեւէն բոլորովին քաշուելով, խմբա
գրութեան ասպարէզն ի՞նչել, լա
ճանաչելով օսմ. կառավարութեան
ներքին բուն վիճակը, Տաքէս էֆէնտին
կը սկսի հետզհետէ երեւան հանել հե
ւանդ մարդի վերքերը որ յամառու
թեամբ կուրանայ դեռ իր հիւանդ լի
նայր և դարմանի պէտք ունենայր ։

L'Avenirի բաժնորդագիրն է Յու
նաստանի համար տարեկան 50 տրախի
մի, վեցամսեայն 30 տրախի : Եւրո
պաի ուրիշ երկիրներին համար՝ տա
րեկան 60 ֆր. և վեցամսեայն 30 ֆր.

Մտադրու թիւն կայ կիսաշաբաթ
 թահանէն երկօրեայի վերածելու
 թերթը :

ԹԻԻՐՔ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅ ՊԱՇՏՏՈՆԵԱՅԵՐԸ
ԵՒՐՈՊԱԻ ՄԷՋ

L'Avenir-էն.

Յունաստանի մէջ մնացած միակ հայազգի օսմանեան պաշտօնատարն ալ վերցաւ :

Պաղատեան Արամ էֆէնտին որ երկար տարիներէ ի վեր հիւպատոսի պաշտօն կը վարէր Բաթրասի մէջ, պաշտօնանկ եղաւ :

Հիմա արտասահմանի մէջ ամենը 6 Հայ միայն կը գտնուի Բ. Դրան ծառայութեան մէջ :

Ուրեմն դեռ պաշտօնանկութիւն, ներքին վերջը չենք հասած :

ՀԵՌԱԳԻՐ ՍՈՒՉՍԻԱԷՆ

Երկ օտարացի Աստուրիա Սուլաւա քաղաքէն հետեւեալ հետագիրք՝ որ հեռագրողներէ ուրախութեանն ու շնորհաւորութեանն մասնակցելով կը հրատարակենք :

Այսօր Սօ Սուլէհօվա նահանգի Ռուսիոյ ժողովրդի կողմանէ Չէրնովիցի խորհրդարանին երեսփոխան ընտրուեցաւ ստուար մեծամասնութեամբ մեծ կալուածատէր և ազգասէր Տիար Ապետ վարդերես կարապետ Փօն Բրունգուլ, Սրտանց կը շնորհաւորենք զինք Սուլաւաի Հայերուն կողմանէ :

ՅՈՎ. ՀԱՆ. ԲԱՆԱՆԱՅ ՄԱՆԳԱԿՈՒՆԻ

ԹԻԻՐՔԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մակեդոնիաէն կիմացունեն թէ Սարնիկի նահանգին մէջ Քօրիցաի մօտ թիւրք զօրքերէն հետ մի երկար կռիւ ունեցած է ապստամբապետ Թաքիսի խումբը : Կը հաւատեն թէ թիւրք զօրքերէն 90ը սպաննուած և 8ը ապստամբներէ ձեռքն ինկած են : Թաքիս մտադիր է իր գերի բռնած թիւրք զօրքերը փոխանակել այն ապստամբներէ հետ որոնք Մանաս թըրի բանտը կը գտնուին և յունական լրագիրներէ դրածին նայելով, սոսկալի նեղութիւններէ ենթարկուած են :

ԱՐՏԱՅԱՆՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիաի Չարն ու Չարուհին հինգշաբթի օր (հոկտ. 29) մեկնեցան Տարմէթատէն Ռուսիա վերադառնալու համար : Այսօր պէտք է Չարաքոյէ Սէլէ գտնուին : Վաղը, նոյեմբեր 1, Ալեքսանդր Գ.ի մահի տարեդարձն է :

— Սաֆիաէն կը հեռագրեն հոկտ. 27ին :

Յերտինանտ իշխանը Սոպրանիէն լուծելու հրամանագիրն ստորագրեց և Սթոյլօֆի նախարարութեան յանձնարարեց ձեռնարկել երեսփոխանական նոր ընտրութիւններին որոնք պիտի կատարուին նոյեմբեր 17, 29ին :

Այս որոշումը իմացուածին պէս, Տ. Տրական Չանքօֆ մի ունկնդրութիւն խնդրեց իշխանէն, ներկայ վիճակին վրայ իր գաղափարներ ներկայացունելու և խորհուրդ տալու համար որ ընտրութիւնները կատարել չտայ մի այնպիսի նախարարութեան ձեռքով որ կարելի է թէ յաջողի մի այնպիսի երեսփոխանական ժողով գոյացունել որ թէեւ իրեն ջերմեանդ հետեւող լինի, բայց ժողովրդի մեծամասնութեան փախաբները չներկայացունէ :

Տ. Չանքօֆ պիտի առաջարկէ եղբր որ ընտրութիւնները գործը յանձնուի մի այնպիսի յանձնաժողովի որ կուսակցութիւններին միջեւ բոլորովին չէզոք մի դիրք ունենայ և որին նախագահէ Գլէմէնտ մետրապօլիտը : Բայց իշխանը չէ շնորհարար Չանքօֆի խնդրած ունկնդրութիւնը և կըսուի թէ վառնա և Ֆիլիպէ պիտի երթայ, ընտրութիւնները գործը թողնով Տ. Սթոյլօֆին :

Ազատական այլ և այլ կուսակցութիւնները կը գանգատին թէ իշխանն ու նախարարութիւնը կուզեն միտե սակդիկատարութիւն հաստատել կը կարծուի թէ այդ կուսակցութիւններ, իրենց վէճեր որչափ ալ խիստ եղած լինին, պահ մը մոռնալով պիտի միանան ընտրական պայքար մղելու համար կառավարութեան դէմ : Ռուսիայի միութեան կուսակիցները դժգոհ մնացած լինելով Ֆիլիպէի ընտրութիւններէ անվաւեր ճանչցուելէն, անոնք ալ կը պատրաստուին ուժգին դիմադրութիւն մ'ընելու Տ. Սթոյլօֆի կուսակցութեանը :

— Բէթէրպօլերէն կը հաղորդեն թէ Հէսի մեծ դուքան ու մեծ դքսուհին և Մօնթէնէկըօյի Նիքիթաիշխանը այս օրէն Բէթէրպօլերէ պիտի երթան :

— Դահիւրէէն հոկտ. 27ին կը հաղորդէ « Ափանս Հաւաս » թէ եզիպ տական զօրաբանակի ընդհանուր հրամանատար Քիլնէր Գալան մտադիր է առաջարկել որ մէկ միլիօն վեց հարիւր հազար Ֆրանք ալ աւելցուի պատերազմական նախարարութեան սովորական ելմտացոյցին վրայ որ արդէն 26 միլիօն ֆրանքը կանցնի, թէեւ Լոնտոնի 1885ի միջազգային պայմանագիրը այդչափ գումար մը կանխատեսած էր : Այդ յանձնարարական է եղբր գործօն զօրաբանակին վրայ 15,000 հոգի ալ աւելցունել : Սէրաբը կը խորհի թէ այդ յանձնարարական պիտի կրնայ Սուտանի արշաւանքը շարունակել : Տակաւէն ալ անգին : Երբ այս պատրաստութիւններ կատարուին 1897 մարտի սկիզբներ, նորէն պիտի սկսին արշաւել դէպի Պէրպէր և խարթում :

Կը հաւատեն թէ Տօնկօլաի արշաւանքին դէմ բողոքող տէրութիւն

ները պիտի բողոքեն նաեւ անգլո-եգիպտական բանակի զօրքերի թուի աւելնալուն դէմ որ Լոնտոնի 1885ի պայմանագրին հակառակ է :

— Ռուսիայէն կը հաղորդեն թէ Քօսթանցաի նաւահանգստի աշխատանքները սկսած են հոկտ. 28ին թագաւորին և թագուհիին ներկայութեամբ որոնք նաւահանգստի քարաքանդակի առաջին քարը դրին իրենց ձեռքով : Վեց տարի պէտք է գործը վերջացունելու համար որմէ յետոյ Լոնտոնէն Հնդկաստան ճանբորդու թեան տեւողութիւնը 50 ժամ պիտի պակսի :

— Բէթէրպօլերէն կը հեռագրեն հոկտ. 29ին թէ Ռուսիայի կրթական նախարար Լոմ Տէլիեանեանց ծանր հիւանդ է. անդամալոյժ եղած է :

— Բէթէրպօլերէն « Ռուսիայի վերամիտ » լրագիրը կը կարծէ գիտնալ թէ արտաքին գործերի նախարարութեան պաշտօնը որոշուած է յանձնել Լոնտոնի ռուսական դեսպան Տ. Սթապլին :

ՄԱԼՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկելու փոստի ծախքը :

ԷԿԻՆԵԱՆ. Կակիմանք (Բանաստեղծական գրուած մը Հայաստանի վիճակին վրայ). 1890. Տպագր. հեղինակին. Նիւ Եորք : 30 սանթիմ

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու զոյնները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (միշտ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ
(ՀԱՐԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԲԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԻՏԻՉ ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ
1894

Պուլկարիաի անկախութեան հերոսներէ մէկին, Չաքարիա Սթոյա. նովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաքանակ գիւղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յետապիւստ գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիաի Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ, խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականներէ գործունէութեանը մասին : Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղինակին, Բրօֆէսէօր Լուի Լըփէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ

ցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ « Չար. մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողները հետաքրքրութիւն չշարժի պետական մարդդարձած մի գիւղացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ » :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանք և 40 սանթիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի :

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանք է) :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԳՐԱՄ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանավորներէ մի քանիսն ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոշներ զանազան քաղաքներէ մէջ և զանազան տաղաւորութիւններէ տակ իւրերեքմէ գրած ոտանավորներէն որոնք ժամանակէն հրատարակուած չի լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի քանի ոտանավորներ որոնք իբրեւ նմոշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիւղ և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տաղաւորուած աղգային երգարաններէ մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւն վաղուց արդէն արգելուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներին մէջ : Նմոշներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տրուած են նաեւ թէ այդ ոտանավորներին տպագրութիւնները տակ ներշնչուելով գրուած են : Գին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒ

(Կ. ՊՈԼՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՆՆՈՒՄՍ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻԳ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած է Երեւանցունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի մի անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքաբարքով որչափ շարժի ներքին պատճառ դարձած է և վերջ վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է այս խարճէ : Գին 1 ֆրանք, (75 սանթիմ)

ՏՆՈՒՆ—ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԱՐՍԷԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեան
Le Gérant : François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Meilhan, 44.